

Sygn. akt I AGz 197/19

POSTANOWIENIE

Dnia 11 lipca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Małgorzata Gulczyńska (spr.)

Sędziowie: Ewa Staniszevska

Bogdan Wysocki

po rozpoznaniu w dniu 11 lipca 2019 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **Zarządcy masy sanacyjnej dłużnika (...) S.A. w W.**

przeciwko **Gospodarstwo Rolne (...) spółce z o.o. w P.**

o stwierdzenie nieistnienia lub nieważności uchwał albo o ich uchylenie

na skutek zażalenia pozwanego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z 28 maja 2019 r.,

sygn. akt IX Gc 395/19

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie 1 i wnioski o zabezpieczenie powództwa o stwierdzenie nieważności uchwał nr 2 i 4, podjętych w dniu 8 marca 2019 r. oddalić.

Ewa Staniszevska Małgorzata Gulczyńska Bogdan Wysocki

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy udzielił zabezpieczenia roszczenia przysługującego powodowi przeciwko pozwanemu o stwierdzenie nieważności uchwał nr 2 i 4, podjętych w dniu 8 marca 2019 r. poprzez wstrzymanie wykonalności i skuteczności tych uchwał do czasu prawomocnego zakończenia niniejszego postępowania, a w pozostałym zakresie wnioski o zabezpieczenie oddalił.

Postanowienie zapadło w sprawie, w której powód domaga się ustalenia nieistnienia uchwał nr 1, 2, 3 i 4 podjętych 8 marca 2019 r. przez (...), ewentualnie stwierdzenia nieważności wyżej wymienionych uchwał, albo ich uchylenia. Wniosek o zabezpieczenie powództwa obejmował:

a) zawieszenie postępowania rejestrowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w przedmiocie dokonania wpisu S. P. (1) jako prezesa zarządu pozwanej spółki na podstawie uchwał z 8 marca 2019 r.,

b) wstrzymanie wykonalności i skuteczności wyżej wskazanych uchwał do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

W zakresie istotnym ze względu na zaskarżenie postanowienia wyłącznie przez stronę pozwaną, Sąd Okręgowy poczynił następujące ustalenia i rozważania.

Postanowieniem z 16 października 2018 r. w sprawie o sygn. akt XI GR 62/18 Sąd Rejonowy Poznań-Stare Miasto w P. otworzył postępowanie sanacyjne dłużnika S. L., a sprawowanie funkcji zarządcy masy sanacyjnej dłużnika powierzył (...) S.A. w W..

S. L. jest jedynym współnikiem pozwanej spółki. W dniu 4 stycznia 2017 r. ustanowił na rzecz (...) zastaw rejestrowy na przysługujących mu w pozwanej spółce udziałach. Zgodnie z umową (...) może do czasu upływu umowy pożyczki wykonywać prawo głosu wynikające z objętych zastawem udziałów oraz wykonywać inne prawa przysługujące mu jako właścicielowi udziałów spółki. Powód twierdził, że w dacie zawarcia umowy zastawu S. P. (1) był jedynym członkiem zarządu (...) oraz wchodził – razem z S. L. – w skład dwuosobowego zarządu pozwanej spółki.

W dniu 12 grudnia 2017 r. S. P. (1), działając w imieniu pozwanej, podjął uchwały nr 1/12/2017 i 2/12/2017, na podstawie których objął stanowisko prezesa zarządu pozwanej spółki w miejsce I. J.. Postanowieniem z 22 maja 2018 r. referendarz sądowy zarządził wpis tych zmian do rejestru przedsiębiorców. Na skutek zaskarżenia postanowienia przez I. J. i S. L. postanowieniem z 4 lipca 2018 r. Sąd Rejonowy Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie, ale następnie Sąd Okręgowy w Poznaniu orzeczenie to uchylił i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Obecnie toczy się także przed Sądem Okręgowym sprawa z powództwa powoda o stwierdzenie nieważności uchwał nr 1/12/2017 i 2/12/2017 z dnia 12 grudnia 2017 r. (sygn. akt IX GC 594/18).

Pismem z 20 lutego 2019 r. S. P. (1), jako prezes zarządu pozwanej spółki, zwołał na dzień 8 marca 2019 r. nadzwyczajne zgromadzenie współników, którego wyłącznym przedmiotem miało być ponowne podjęcie uchwał dotyczących odwołania zarządu w osobie I. J. oraz powołanie do pełnienia tej funkcji S. P. (1). W dniu 8 marca 2019 r. odbyło się nadzwyczajne zgromadzenie współników pozwanej spółki, w trakcie którego podjęto uchwały w przedmiocie zmiany składu osobowego zarządu.

Twierdzenia powoda co do nieważności umowy zastawu na udziałach, Sąd pierwszej instancji uznał za nieuprawdopodobnione ze względu na treść art. 38 ust. 2 ustawy z 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów. Przepis ten wyraża domniemanie prawdziwości wpisów w rejestrze zastawów. W ocenie Sądu dopiero szczegółowe postępowanie dowodowe pozwoli na poczynienie jakichkolwiek ustaleń w tym przedmiocie, nawet wstępnych.

Sąd uznał natomiast za uprawdopodobnione stanowisko powoda, że kwestionowane uchwały są nieważne, ponieważ zostały podjęte z naruszeniem bezwzględnie obowiązujących przepisów dotyczących zwoływania zgromadzenia współników spółki, tj. art. 235 § 1 k.s.h. Zgromadzenie zostało zwołane przez S. P. (1), który został powołany do pełnienia funkcji członka zarządu na zgromadzeniu zwołanym w trybie art. 240 k.s.h. w dniu 12 grudnia 2017 r. Z protokołu tego zebrania wynika jednak, że nie był na nim obecny współnik pozwanej spółki (...). Wobec powyższego nie sposób przyjąć, że na zgromadzeniu tym reprezentowany był cały kapitał zakładowy spółki. W ocenie Sądu prawo do uczestniczenia w zgromadzeniu współników istnieje odrębnie od prawa głosowania podczas zgromadzenia. Zastaw obejmuje prawo głosu tylko wtedy gdy przewiduje to umowa spółki i strony umowy zastawu tak postanowią (art. 187 § 2 k.s.h.). Możliwość przyznania zastawnikowi, spośród licznych uprawnień korporacyjnych związanych z udziałem jedynie prawa głosu, należy traktować jako wyjątek i interpretować zwężająco. Uprawnienia korporacyjne (poza ewentualnie odjętym prawem głosu) przysługują współnikowi, który nadal ma m.in. prawo uczestnictwa w zgromadzeniach współników, prawo zgłoszenia sprzeciwu dotyczącego powzięcia uchwał, prawo zgłoszenia sprzeciwu

co do odbycia zgromadzenia w trybie art. 240 k.s.h. lub wniesienia poszczególnych spraw do porządku obrad, prawo kontroli spółki czy prawo wytoczenia powództwa o uchylenie albo stwierdzenie nieważności uchwały wspólników.

Powód uprawdopodobnił zatem, że zgromadzenie wspólników w dniu 12 grudnia 2017 r. zostało zwołane z naruszeniem art. 240 k.s.h., ponieważ nie uczestniczył w nim wspólnik spółki. W konsekwencji za uprawdopodobnione Sąd uznał, że 20 lutego 2019 r. S. P. (1) nie pełnił funkcji członka zarządu pozwanej spółki i jako podmiotowi, który nie został wskazany w art. 235 k.s.h. nie przysługiwało uprawnienie do zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników pozwanej spółki. Zgromadzenie w dniu 8 marca 2019 r. nie zostało zatem prawidłowo zwołane i podjęte na nim uchwały ocenić trzeba za naruszające art. 235 k.s.h.

Sąd wskazał też, że zgodnie z dominującą linią orzecniczą uważa się, że uchybienia formalne mogą stanowić przyczynę nieważności uchwał wspólników spółki z o.o., o ile miały wpływ na ich treść (wyr. SN z 9.9.2010 r., I CSK 530/09, OSNC 2011, Nr 3, s. 36; wyr. SN z 24.6.2009 r., I CSK 510/08, L.; wyr. SN z 19.9.2007 r., II CSK 165/07, L.; wyr. SN z 5.7.2007 r., II CSK 163/07, OSNC 2008, Nr 9, s. 104; wyr. SA w Poznaniu z 23.2.2010 r., I ACa 86/10, L.; por. również R., Komentarz KSH, 2009, s. 472; A. K., Podważenie uchwał, s. 61). Naruszenie przepisów o sposobie zwoływania zgromadzenia, na którym podjęte zostały zaskarżone uchwały, należy do naruszeń ustawowych regulacji proceduralnych zawsze doniosłych z punktu widzenia treści podjętej uchwały, tj. mogących mieć wpływ na jej treść w okolicznościach każdego konkretnego przypadku (por. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2009 r., sygn. akt III CSK 85/09).

W ocenie Sądu powód uprawdopodobnił również – co do uchwał nr 2 i 4 – interes prawny w zabezpieczeniu, bo pewność obrotu gospodarczego wymaga uwzględnienia wniosku powoda w zakresie wstrzymania skuteczności tych uchwał.

Postanowienie co do udzielenia zabezpieczenia zaskarżył pozwany, zarzucając:

1. obrazę art. 730¹ § 1 k.p.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i uznanie, że uprawniony uprawdopodobnił swoje roszczenie, podczas gdy w chwili wydania zaskarżonego postanowienia roszczenie uprawnionego w ogóle nie istniało;
2. błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu, że 20 lutego 2019 r. S. P. (1) nie pełnił funkcji członka zarządu spółki i nie był uprawniony do zwołania zgromadzenia wspólników spółki na dzień 8 marca 2019 r.
3. obrazę prawa materialnego art. 235 § 1 k.s.h. poprzez jego nieprawidłową wykładnię i uznanie, że 20 lutego 2019 r. S. P. (1) nie pełnił funkcji członka zarządu spółki, w sytuacji gdy uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością powinny być respektowane aż do ewentualnego stwierdzenia ich nieważności prawomocnym, konstytucyjnym wyrokiem sądu, a do tego momentu nie ma podstaw do negowania wynikających z uchwały skutków prawnych, które są wiążące i muszą być respektowane przez osoby trzecie oraz sądy.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w zakresie punktu 1 i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, a nadto o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości sześciokrotności stawki minimalnej wynagrodzenia radcy prawnego wynikającego z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Powód wniósł o oddalenie zażalenia i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w wysokości podwójnej stawki podstawowej. Złożył też wniosek o zawieszenie postępowania do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie IX GC 594/18 w przedmiocie stwierdzenia nieważności uchwał (...) oraz (...) z 12 grudnia 2017 r., dotyczących odwołania z zarządu Gospodarstwo Rolne (...) sp. z o.o. I. J. i powierzenia S. P. (1) funkcji prezesa zarządu tej spółki.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Z dokumentów przedstawionych przez strony postępowania na etapie postępowania zażaleniowego wynika, że nadal nie zostały prawomocnie zakończone postępowania o stwierdzenie nieważności uchwał podjętych 12 grudnia 2017 r. i postępowanie rejestrowe o wpisanie S. P. jako prezesa zarządu pozwanej w KRS. Zapadły natomiast kolejne nieprawomocne orzeczenia.

Sąd Rejonowy postanowieniem z 26 kwietnia 2019 r. w sprawie PO.IX.Ns-Rej.KRS (...) utrzymał w mocy postanowienie referendarza z 22 maja 2018 r., wskazując, że wprawdzie stanowiące podstawę wpisu uchwały nr (...) oraz (...) z 12 grudnia 2017 r. zostały podjęte z naruszeniem art. 240 k.s.h., lecz analogiczne uchwały zostały podjęte na zgromadzeniu wspólników w dniu 8 marca 2019 r.

Natomiast wyrokiem z 30 maja 2019 r. (sygn. akt IX GC 594/18) Sąd Okręgowy w Poznaniu stwierdził nieważność uchwał (...) oraz (...) z 12 grudnia 2017 r. dotyczących zmian osobowych w zarządzie pozwanej spółki.

Ze względu na treść rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego, na etapie postępowania zażaleniowego istotna jest wyłącznie kwestia uprawdopodobnienia roszczenia o stwierdzenie nieważności uchwał w sprawie odwołania poprzedniego zarządu – I. J. i powołania w to miejsce nowego – w osobie S. P. (1). Wiarygodności tego roszczenia Sąd Okręgowy upatrywał w uprawdopodobnieniu naruszenia przepisu art. 235 k.s.h., poprzez zwołanie zgromadzenia przez osobę (S. P. (1)), która została powołana na stanowisko prezesa zarządu uchwałą, której nieważność Sąd pierwszej instancji uznał za uprawdopodobnioną.

Sąd Apelacyjny ma na uwadze, że w kwestii ważności uchwał podjętych 12 grudnia 2017 r., na mocy których z zarządu odwołano I. J. i powołano S. P. (1), zapadł już nieprawomocny wyrok uprawdopodobniający stanowisko powoda co do nieważności tych uchwał. Słusznie jednak pozwany powołuje się na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale 7 sędziów z 18 września 2013 r., III CZP 13/13 (OSNC 2014/3/23), a także w wyrokach z: 18 lipca 2014 r., IV CSK 640/13 (OSNC 2015/6/75), 26 kwietnia 2016 r., II CSK 352/15 (LEX nr 2064226) i 18 lutego 2016 r., II CSK 156/15 (LEX nr 2023924) co do szczególnych skutków stwierdzenia nieważności uchwał podejmowanych przez spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub walne zgromadzenia spółki akcyjnej. W powyższych orzeczeniach Sąd Najwyższy z obszerną argumentacją wskazał, że przepisy art. 252 i 425 k.s.h. wprowadziły szczególną postać sankcji nieważności, różniącą się od nieważności bezwzględnej w rozumieniu art. 58 k.c., a bliższą konstrukcji nieważności względnej, określanej również jako „unieważnialność”, „wzruszalność” lub „zaczepialność”. O ile na skutki wynikające z art. 58 k.c. może powołać się każdy, zawsze i w każdej sprawie, to nieważność uchwały spółki akcyjnej lub z ograniczoną odpowiedzialnością musi zostać stwierdzona w szczególnym trybie, w wyniku procesu, który może zostać wytoczony w ograniczonych ramach czasowych i przez ograniczony krąg osób. Sąd Najwyższy uznał, że wyrok sądu stwierdzający nieważność sprzecznej z ustawą uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub uchwały walnego zgromadzenia spółki akcyjnej ma charakter konstytutywny. Oznacza to, że uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością powinny być respektowane aż do ewentualnego stwierdzenia ich nieważności. Dopiero prawomocny wyrok wyklucza uchwały sprzeczne z ustawą z obrotu prawnego ze skutkiem *ex tunc*. Do tego momentu nie ma podstaw do negowania wynikających z uchwały skutków prawnych, które są wiążące i muszą być respektowane.

Akceptując to stanowisko Sąd Apelacyjny stwierdza, że Sąd Okręgowy nie mógł – nawet na potrzeby zabezpieczenia powództwa – samodzielnie badać ważności uchwał, których nie dotyczy niniejsze postępowanie.

Powód nie powoływał się też na zablokowanie skuteczności uchwał zmieniających skład zarządu. Wręcz przeciwnie, wskazywał, że w sprawie o stwierdzenie nieważności uchwał z 12 grudnia 2017 r. wystąpił o zabezpieczenie powództwa, ale nie uzyskał korzystnego dla siebie prawomocnego orzeczenia. Z postanowienia Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 11 stycznia 2019 r. w sprawie I AGz 371/18 wynika, że powód nie domagał się wstrzymania skuteczności zaskarżonych uchwał, a wnioskowany sposób zabezpieczenia został uznany za nieadekwatny do żądania pozwu.

Na obecnym etapie postępowania trzeba więc przyjąć, że zwołując zgromadzenie wspólników na 8 marca 2019 r. S. P. (1) działał na podstawie uchwały powołującej go do zarządu. Nie doszło bowiem ani do wstrzymania skuteczności uchwał z 12 grudnia 2017 r., ani też do tej pory nie została prawomocnie stwierdzona ich nieważność.

Już z tego względu, wobec nieuprawdopodobnienia naruszenia art. 235 k.s.h., zaskarżone postanowienie jest błędne.

Dlatego na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 386 § 1 k.p.c. postanowienie w zaskarżonym zakresie zmieniono poprzez oddalenie wniosku o zabezpieczenie powództwa.

Właściwym do rozpoznania wniosku o zawieszenie postępowania jest Sąd pierwszej instancji.

O kosztach postępowania zażaleniowego, zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c. rozstrzygnie Sąd Okręgowy w orzeczeniu kończącym sprawę.

Ewa Staniszevska Małgorzata Gulczyńska Bogdan Wysocki